

HRVATSKI SABOR

KLASA: 552-01/23-01/06

URBROJ: 65-23-02

Zagreb, 3. srpnja 2023.

P.Z. br. 531

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o državnim maticama***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio Stephen Nikola Bartulica, zastupnik u Hrvatskome saboru, aktom od 11. svibnja 2023. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela sudjelovat će predlagatelj Prijedloga zakona.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

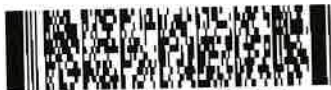

+

HRVATSKI SABOR

Zastupnik Stephen Nikola Bartulica

U Zagrebu, 11. svibnja 2023. godine

Hs**NP*552-01/23-01/06*6531-23-01**Hs

P.Z. br. 531REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Prihijeno: 30-06-2023		
Klasifikacijski oznaki	Org. jed.	
552-01/23-01/06	65	
Uredbeni broj	Pril.	Vrij.
6531-23-01	1	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o državnim maticama**- dostavlja se**

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 85/10 – pročišćeni tekst i 05/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. Poslovnika Hrvatskog sabora ("Narodne novine" broj 81/13, 113/16, 69/17, 29/18, 53/20, 119/20 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 123/20), podnosim **Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o državnim maticama.**

Sukladno članku 174. stavku 2. Poslovnika Hrvatskog sabora, u postupku donošenja Zakona na sjednici Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, sva potrebna obrazloženja dat će u ime predlagatelja zastupnik Stephen Nikola Bartulica.

Zastupnik

Stephen Nikola Bartulica

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O DRŽAVNIM MATICAMA

Zagreb, svibanj 2023.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama zakona o državnim maticama sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 85/10 – pročišćeni tekst i 05/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Zakonom o državnim maticama, koji je do sada nekoliko puta mijenjan, u lipnju 2013. godine propisano je kako je u maticu rođenih moguće upisati razne promjene pa je tako moguće kao naknadne upise i bilješke upisati i – promjenu spola. Također, tom izmjenom Zakona dodana je i odredba da se promjena spola upisuje i donosi na temelju mišljenja nadležnog tjela ili o životu u drugom rodnom identitetu, sukladno medicinskoj dokumentaciji nadležnog liječnika ili zdravstvene ustanove. Takva postojeća odredba unutar spomenutog zakona, a koja ni na koji drugi način nije pobliže određena Ustavom Republike Hrvatske, niti utemeljena na zakonskim odredbama i drugim potivnim propisima koji bi regulirali pitanje promjene spola i rodnog identiteta, rezultira raznim pravnim prazninama i otvara vrata promjeni spola građana bez točnog određenja što ono zaista podrazumijeva.

Pitanje transrodnosti, rodnog identiteta i promjene spola iz više aspekata predstavlja vrlo kompleksan, prvenstveno etički, a potom i pravni problem, koji je posljednjom izmjenom Zakona o državnim maticama iz lipnja 2013. prešutno zanemaren, dok su ozbiljne posljedice istoga transparentno vidljive kroz nedavnu i medijski popraćenu aferu "Zambija". Svjedočimo uključenosti mnogih pojedinaca i udruga u ovu aferu, a unatoč cenzuri medija, evidentno je da je ovo tek početak problema proizašlih iz mogućnosti koje nudi ova zakonska odredba. Mnoge sporne stvari unesene su u spomenuti zakon, a da se pritom kao izravna posljedica zanemaruje i pitanje Ustavom Republike Hrvatske definiran pojam braka, kao životne zajednice žene i muškarca. Pritom treba uzeti u obzir da su se o tom pitanju jasno izrazili građani Republike Hrvatske referendumom iz 2013. godine kada su isključili mogućnost sklapanja braka između istospolnih partnera te sve druge posljedice koje iz toga proizlaze poput pitanja posvajanja djece.

Činjenica je da prema mišljenju brojnih medicinskih stručnjaka na svjetskoj razini, spol nije

moćuće promijeniti jer je isti pri rođenju određen, a predstavlja skup osnovnih bioloških karakteristika pojedinca, anatomije reproduktivnih organa, potpuno neovisno o tome kako se pojedinac rodno identificira ili osjeća. Postavlja se pitanje temeljem kojih medicinskih dokumenata je onda zaista moguće utvrditi promjenu spola i tko su dovoljno kompetentni stručnjaci na razini Republike Hrvatske za procjenu kome pripada pravo na život u drugom rodnom identitetu. Slijedeći ovu logiku, dalo bi se zaključiti da je za promjenu spola dovoljno da pojedinac uvjerljivo izjavi pred liječnikom kako cijeli život smatra da živi u drugom rodnom identitetu od onoga kakvo mu je pri rođenju određeno i da mu se temeljem takve izjave ta promjena upiše u službene identifikacijske dokumente.

Uvođenjem nedorečenih i evidentno spornih pravnih odredbi u zakonodavstvo Republike Hrvatske, pritom slijepo slijedeći vanjske preporuke od strane Europske Unije i Vijeća Europe, nailazimo na brojne posljedice koje sada polako dolaze na naplatu, a za koje posljedice se nitko ne smatra odgovornim.

Dopuštanjem izmjene podatka o promjeni spola u državnim maticama temeljem mišljenja nadležnog tijela o promjeni spola ili o životu u drugom rodnom identitetu otvoren je niz pitanja na koja nisu pravovremeno dani adekvatni odgovori, što rezultira svojevrsnim "rodnim ludilom", ponašanjem koje potiče i promovira transrodnost, kao da je to pitanje koje bi se svako dijete u nekom trenutku svojeg razvoja trebalo pitati. Svakodnevno smo sve više svjedoci globalne agende koja nastoji izbaciti pojam "muškarac" i "žena" te se, vodeći se subjektivnim unutarnjim osjećajem nepripadnosti jednom od biološki definiranih rodova uvodi pojam "ono". Evidentno je da nametanje takvih tema među mladima, pogotovo putem utjecaja od strane društvenih mreža i drugih medija predstavlja izravnu i ozbiljnu opasnost za našu djecu i mladež. Prvenstveno zabrinjava činjenica da je broj upisanih promjena spola u državnim maticama sve veći, a istom postupku se sve više podvrgavaju maloljetni građani. Istovremeno se vrlo malo ili uopće ne govori o posljedicama takvih značajnih promjena identiteta kod djece i mladih ljudi. Posebno zabrinjava da o tome ne postoji nikakva egzaktna zakonska regulacija, a koju je pravna država dužna donijeti radi sigurnosti svih njezinih građana.

Sa financijskog aspekta ne treba zanemariti ni pitanje troškova primjene doživotne hormonske terapije potrebne za "promjenu spola", koji padaju na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Doživotno korištenje hormonske terapije na račun državnog proračuna od strane potpuno fizički zdravih pojedinaca, rođenih sa zdravim i funkcionalnim reproduktivnim sustavom, a iz potrebe za usklađivanjem vanjskog izgleda sa "rodnom disforijom" koju ti pojedinci osjećaju, rezultira

smanjenjem sredstava za daleko potrebnije svrhe i liječenje za život opasnijih bolesti većeg broja građana Republike Hrvatske.

Naime, u spornom članku 9. Zakona o državnim maticama propisana je mogućnost naknadnog upisa promjene spola, dok je u spornom članku 9.a. propisano da je moguće upisati promjenu spola ili života u drugom rodnom identitetu. Iz toga proizlazi da se radi o dva različita postupka i dvije različite pravne kategorije. Sporna zakonska odredba dalje upućuje na podzakonski propis odnosno Pravilnik o načinu prikupljanja medicinske dokumentacije te utvrđivanju uvjeta i pretpostavki za promjenu spola ili života u drugom rodnom identitetu.

Pri tome niti u Zakonu o državnim maticama niti u navedenom podzakonskom aktu nisu definirani ovi pojmovi i način njihova razlikovanja, što je neustavno i opravdava osnovanost ovog prijedloga. Posebno treba uočiti da niti jedan drugi zakon u Republici Hrvatskoj ne regulira ovo iznimno važno pitanje. Usporedbom svih ostalih podataka koji se kao naknadni upisi mogu upisati u matične knjige na temelju odredbe članka 9., proizlazi da su svi ti instituti uređeni određenim matičnim zakonom, primjerice Obiteljskim zakonom koji uređuje pitanje majčinstva i očinstva, ili Zakon o osobnom imenu koji uređuje pitanje osobnog imena. To je potpuno logično, jer je svrha i smisao Zakona o državnim maticama da se reguliraju oni upisi za koje zakonodavac smatra potrebnim. Tim zakonom zakonodavac ne zadire u pretpostavke i postupak utvrđenja svih tih činjenica koje se imaju upisati. Naprotiv, kod upisa promjene spola uvedena je nerazumna iznimka te je u jednom zakonu koji uređuje gotovo isključivo tehnička pitanja provedbe upisa, reguliran postupak i pretpostavke za ostvarenje prava na taj upis.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provedba ovog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o državnim maticama ne zahtjeva dodatna sredstva u državnom proračunu.

IV. PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O DRŽAVNIM MATICAMA

Članak 1.

U Zakonu o izmjenama Zakona o državnim maticama ("Narodne novine" broj 96/93, 76/13, 98/19, 133/22) članak 9. stavak 2. točka 10. briše se.

Članak 2.

Članak 9.a briše se.

Članak 3.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE:

Uz članak 1.

Predlagatelj Zakona o izmjenama Zakona o državnim maticama smatra da je potrebno brisati odredbu kojom se omogućava upis promjene spola unutar Zakona o državnim maticama, a iz razloga prethodno razrađenih u točki II. ovog prijedloga.

Uz članak 2.

Predlagatelj Zakona o izmjenama Zakona o državnim maticama smatra da je potrebno brisati odredbu, a obzirom na brisanje članka 9. stavka 2. točke 10., a iz razloga sadržanih u prethodnom članku.

Uz članak 3.

Propisuje stupanje na snagu ovog Zakona.

V. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

A) Matica rođenih

Članak 9.

"U maticu rođenih, prilikom temeljnog upisa, upisuju se:

1. podaci o rođenju:

- a) osobno ime,
- b) spol,
- c) dan, mjesec, godina i sat rođenja,
- d) mjesto rođenja,
- e) nacionalnost,
- f) državljanstvo,

2. podaci o roditeljima djeteta:

- a) osobni identifikacijski broj,
- b) osobno ime (i rođeno prezime),
- c) datum rođenja,
- d) mjesto rođenja,
- e) nacionalnost,
- f) državljanstvo,
- g) zanimanje,
- h) prebivalište.

Kao naknadni upisi upisuju se bilješke:

1. osobni identifikacijski broj,
2. priznanje i utvrđivanje očinstva i utvrđivanje majčinstva,
3. osporavanje očinstva i majčinstva,
4. skrbništvo za djecu i skrbništvo za punoljetne osobe, prestanak skrbništva i vraćanje poslovne sposobnosti,
5. posvojenje i zabrana izdavanja isprava iz tog upisa,
6. lišenje i vraćanje prava na roditeljsku skrb i partnerska skrb,
7. sklapanje i prestanak braka ili životnog partnerstva,
8. promjena osobnog imena, imena ili prezimena,
9. promjena osobnog imena, imena ili prezimena roditelja i skrbnika,
10. promjena spola,
11. promjena državljanstva,
12. smrt i proglašenje umrlim,
13. naknadni ispravci grešaka i dopune podataka."

Članak 9.a

"Promjena spola kao izmjena podataka u temeljnom upisu upisuje se u maticu rođenih na temelju rješenja nadležnog upravnog tijela. Rješenje o upisu promjene spola u maticu rođenih donosi se na temelju mišljenja nadležnog tijela o promjeni spola ili o životu u drugom rodnom identitetu, sukladno medicinskoj dokumentaciji nadležnog liječnika ili zdravstvene ustanove.

Način prikupljanja medicinske dokumentacije iz stavka 1. ovoga članka te utvrđivanje uvjeta i pretpostavki za promjenu spola i života u drugom rodnom identitetu, propisat će se posebnim propisom."